

POHJOIS-IIN KYLÄN KYLÄSUUNNITELMA

2021-2025

**Perustettu 7.5.1987 Pohjois-lin kylätoimikunta
Rekisteröity 15.9.2003 Pohjois-lin kyläyhdistys ry**

**Vuoden liläinen Kylä 2008
Pohjois-Pohjanmaan Vuoden Kylä 2008
Valtakunnallinen Vuoden Kylä 2009
Vuoden Ympäristöteko 2013 kunniakirja
Vuoden Maisemateko 2015 kunniakirja
2015 Puu- ja erityisalojen liiton lin osaston 497 pöytäviiri
ansiokkaasta toiminnasta kylän kehittämässä ja ympäristön hoidossa
7.5.2017 kylätoimintaa 30-vuotta ja Pohjois-lin koulu 120 vuotta
4.5.2017 Kohti vähähiilistä Pohjois-litä - vähähiilisyysuunnitelma
kylälle yhteistyössä OAMK:n kanssa
7.5.2017 julkistettiin Meijän Pohjois-li-kylähistoria,
kirjoittaja alkuperäinen pohjoisiiläinen Pertti Huovinen**

**www.pohjoisiinkylayhdistys.fi
www.facebook.com/Pohjoisli**

Suppailua Hiastinhaaralla, kuva Jukka Sassi

Suokukkoja, kuva Jukka Sassi

SISÄLLYSLUETTELO

1. TAVOITTEET JA MENETELMÄT	2
1.1. Tavoite	2
1.2 Menetelmät ja osallistuminen.....	2-3
2. KYLÄMME NYKYISYYS	3
2.1. Yleisesti	3-8
2.2 Historia	8-9
2.3 Kylätoiminta.....	9-12
2.4 Kylällä tuotettavia palveluja	12-13
3. VISIO, TAVOITTEET JA TOIMENPITEET	13
3.1 Visio 2021-2025.....	13
3.2 Tavoitteet ja toimenpiteet.....	14-30
4. YHTEENVETO JA SEURANTA	30-31

Lähteitä:

Hyvinvointi- ja turvallisuuskysely kyläläisille 2017

Kuntalaisbarometri 2017

Kyläkysely 2019

Kuntalaisbarometrit 2019

HyTe - kyläkortti 2019-2020

Hyväksytty

Pohjois-lin kyläyhdistys ry:n syyskokous 11.10.2020

Pohjois-lin kylän kyläsuunnitelma 2021-2025

Sivunvalmistus: VKK-Media Oy/Eila Lahtinen

Paino: Monisto Oy, Oulu, 2021

1. TAVOITTEET JA MENETELMÄT

1.1. Tavoite

Pohjois-lin kylän kyläsuunnitelma vuosille 2021-2025 on meidän pohjoisiläisten yhteinen tahdonilmaisu kylämme tulevaisuudesta ja jonka avulla kehitämme ja toteutamme meille tärkeitä asioita.

Osa asioista on kyläläisten itsensä toteutettavissa, osaan kytkeytyy myös kunta mukaan. Osaan asioista vaaditaan toteutuakseen enemmän resursseja, uusia yhteistyökumppaneita ja ulkopuolista rahoitusta. Useimmat hankerahoittajat vaativat jo nykyään rahoituksen pohjaksi voimassa olevan kyläsuunnitelman.

Pohjois-lin kylän kyläsuunnitelmalla kehitämme ja edistämme lin kunnan kuin kyläyhdistyksemme yhteistyötä yhteisenä tavoitteenamme niin kylämme kuin koko lin kunnan asumisviihtyvyyden, houkuttelevuuden ja vetovoimaisuuden lisääminen. Viihtyisä ja hoidettu kyläympäristö, luonto ja luontoarvot, hoidettu kulttuurimaisema sekä meri ja joki houkuttelevat kyläämme asukkaita, loma-asukkaita, yrittäjiä ja työvoimaa ja näin samalla pienennetään halukkuutta muuttaa pois maaseudulta ja kotikylästä.

Kyläsuunnitelma toimii myös Pohjois-lin kylän markkinointiesitteenä ”käyntikorttina” niin nykyisille kuin tulevillekin asukkailla ja muille kunnastamme ja kylästämme kiinnostuneille.

Kyläsuunnitelma johtaa asioiden kulkua ja on tienviittamme tulevaisuuteen. Suunnitelmaa käydään vuosittain läpi kyläyhdistyksen hallituksen sekä yhdistyksen kevät- ja syyskokouksissa. Asioita toteutetaan pala kerrallaan ja muutetaan ja täydennetään sitä mukaan, kun on aihetta muutoksiin.

Pohjois-lin kyläsuunnitelma 2021-2025 jaetaan kaikille kyläläisille postilaatikkojakeluna. Kyläsuunnitelma ei ole vain kylän suunnitelma vaan yksi osa koko lin kunnan kuntasuunnitelmaa. Kyläsuunnitelma luovutetaan myös li-Instituutti lautakunnalle ja lin kunnanvaltuustolle yhteistä päätöksentekoa varten.

”Tulevaisuus ei ole jokin paikka, johon olemme menossa, vaan paikka, jonka luomme. Polkuja tulevaisuuteen ei löydetä vaan ne tehdään” (Johan Schaar)

1.2 Menetelmät ja osallistuminen

Ensimmäinen Pohjois-lin kyläsuunnitelma tehtiin jo vuonna **2003** Kylävalakat-hankkeen avustamana ja päivitettiin vuonna **2009**. Kolmas kyläsuunnitelma tehtiin vuosille **2014-2019** ja nyt on vuorossa neljäs seuraavalle viisivuotis-

kaudelle **2021-2025**.

Kyläyhdistyksen hallitus otti vastuun suunnitelman kokoamisesta, mutta sen onnistumiseen tarvittiin kaikkia kyläläisiä.

2017 tehtiin Hyvinvointi- ja turvallisuuskysely postilaatikkojakeluna kyläläisille ja kysely oli samanaikaisesti avoimena myös nettisivuillamme www.pohjoisiinkylayhdistys.fi. Vuonna **2017** lin kunta teki myös Kuntalaisbarometrin.

2019 tehtiin kyläkysely postilaatikkojakeluna kyläläisille ja kysely oli myös samanaikaisesti avoimena myös nettisivuillamme www.pohjoisiinkylayhdistys.fi. Samana vuonna lin kunta teki myös Kuntalaisbarometrin.

2019 laadittiin myös Hyvinvoinnin kunta- ja kyläkortti kyläkyselyn perusteella. Pohjois-lin kylän kyläsuunnitelma 2021-2025 **käytiin läpi ensin kevätkokouksessa 2020 ja hyväksyttiin syyskokouksessa 2020.**

2. KYLÄMME NYKYISYYS

2.1 Yleisesti

Pohjois-li sijaitsee luonnonkauniin meri- ja jokimaiseman äärellä lin siltojen pohjoispuolella. Kylässämme on tuulahdus perinteistä maalaismaisemaa idyllisine pihapiireineen ja peltoaukeineen. Pohjois-lin kylän itäisimmässä osassa on PVO-Vesivoima Oy:n Raasakan voimalaitos, lännessä Perämeri saarineen ja Natura-alueineen, etelässä rajana on Iijoki ja pohjoisessa Korpiiniitty 4-tiellä.

Kyläämme halkoo etelä-pohjoissuuntaisesti **Valtatie 4 (E75)** ja itä-länsisuuntaisesti ns. vanha nelostie, nykyinen valtakunnallinen matkailutie **Pohjanlahden Rantatie** (www.rantatie.com). Pohjanlahden Rantatie Vehmaalta Tornioon toimii maantieteellisesti kokoavana historiallisena tienä, jolta erkanevat muun muassa Revontulentie, Tervan tie, Sininen tie ja Saariston Rengastie. Rannikolla kulkeva matkailutie on vaihtoehto nopeille, suorille valtateille. **Pohjois-Pohjanmaalla parhaiten säilyneitä osuuksia ovat Pohjois-lissä Pohjanlahden rantatiehen kuuluvat Hiivalantie ja Kantolantie.** Kantolantien varrella on myös **Päkkikankaan maisemakokonaisuus**, joka on osoitettu osayleiskaavan olemassa olevan statuksen perusteella **maakunnallisesti merkittäväksi kulttuuriympäristöksi** (Pohjois-Pohjanmaan rakennetun kulttuuriympäristön kartoitus, 2013). Alueella on kaksi maakunnallisesti merkittävää kohdetta ja 60 kohdetta, jotka on rakennettu ennen vuotta 1955 eli merkittäviä jo ikänsä takia.

Koko Pohjanlahden rantatien varrella ja sen lähiympäristössä on useita pyhäytymisen arvoisia ympäristöjä ja kohteita mm. **Pohjois-lissä Hiastinhaaran lintutorni- ja luontopolkualue.**

Pohjois-lin kylä jakaantuu kuuteen erilliseen kyläalueeseen, joita ovat HIIVALA, HIETALA, KONI- Veijola, Vasikkasaari, Liiteränperä, Piukkula, Koni, Pukkinokka, Finninkari, KANTOLA-Koppeli, Päkkikangas, Paasonranta, Öljymäki, Penttilänkorpi, Mäki, Pikkumäki, Kemiläinen, Leisto, Ristimäki, Kantola, Kunnikaanniemi, Tyykiluoto, Perso ja VIRKKULA- Paakkari, Junnila, Akola, TiIRO, Käyrä sekä 4-TIE-Myllyharju, Korpiniitty ja Tontinharju.

11.3.2020 lin kunnan asukasmäärä oli 9874 asukasta, joista pohjoisiiläisten osuus on noin 960 asukasta. Pohjois-lin asukasmäärä lisääntyy kesäisin noin 100-200 loma-asukkaalla. Valokuituliittymä **lisiverkko** on ollut käytössä kylämme alueella kesästä 2018 alkaen ja mahdollistaa erilaisten etätyösovellusten ansiosta työn tekemisen kotona.

Pohjois-li on turvallinen asuinympäristö, jossa on puhdas ja kaunis luonto. Marjastus- ja sienestysmaat alkavat aivan porraspäästä. On maaseudun rauhaa, tilaa ja tonttimaata. Kylämme on taajama- ja maisemakylä lähellä lin kuntakeskustaa ja palveluja. Konista ja Hiivalasta matkaa kertyy vain 2 km ja pohjoisimmista osista 8-10 km. Ouluun tai Kemiin on matkaa noin 40 km.

Asutus ja rakennukset sijaitsevat kylänraittien varrella myötäillen osittain lijokea ja Hiastinhaaraa sekä vanhaa nelostietä. Maisemaa elävöittää maaseutumainen rakentamistapa, jossa talot sijaitsevat nauhamaisena ryhmänä teiden varsilla ja tontit ovat väljiä ja piharakennuksilla suojattuja pihapiirejä. Myös metsät, suot ja pellot ovat vallalla nelostien molemmin puolin. Vanhan kunnostaminen ja uudisrakentaminen on ollut viime vuosina hyvinkin vilkasta, vapaita rakennettavia tontteja kysytään usein ja iloksemme olemme saaneet kyläämme paluumuuttajia niin Oulusta kuin muualtakin Suomesta.

Yhteisöllisyyttä kylässämme rakennetaan talkootyöllä, naapuriavulla, kylän ja koulun yhteistyöllä sekä riittävällä tiedottamisella. Myös aktiivinen kyläyhdistystoiminta on tuonut tunnettuisuutta niin lin kunnan alueella kuin valtakunnallisestikin.

Vaikka peltoa vielä riittääkin, kylässämme ei ole enää toimivaa lypsykarjatilaa. Sen sijaan hevosala elinkeinona on tarjonnut ennen ja vielä tänäänkin työtä ja harrastusmahdollisuuksia ja on elävöittänyt kyläämme vuosien varrella. Kylässämme aloitti vuonna 2019 Suomen pohjoisin siitosasema Oriasema Lohilahti ja jo aloitusvuonna oriasemalla vieraili 70 tammaa.

Uudempia yrittäjiä ovat Korpiniityn Lammastila ja Tilapuoti 4-tien varrella, samoin kuin Jokirannan hunaja, jotka tekevät myös yhteistyötä tuotteidensa markkinoinnissa. Jokirannan hunaja palkittiin vuoden 2019 Suomen paras hunaja -kilpailussa kunniakirjalla ja Korpiniityn lammastilan LUOMU lampaat hoitavat Hiastinhaaran ja Patakarin perinnemaisemaa yhteistyössä kyläyhdistyksen kanssa.

Lisäksi muu pohjoisiiläinen yritystoiminta on hyvinkin monipuolista, kaikenkaikkiaan yli 20 paikallisesti ja maakunnallisesti tunnettua yritystä ja lisäksi valtakunnallisesti tunnettuja kuten PVO-Vesivoima Oy ja Voimalohi Oy.

Monimuotoinen ja lähelläoleva luonto on aina merkinnyt pohjoisiiläisille paljon, sitä on hoidettu ja arvostettu, joka myös näkyy siinä, että kylämme alueelle on perustettu valtion Natura 2000-verkoston lisäksi myös yksityisiä, vapaaehtoisesti rauhoitettuja luonnonsuojelualueita.

Iijoki ja Perämeri ovat tuoneet elinkeinon tai lisäelinkeinoon kalastuksesta niin koko lin kunnan alueella kuin Pohjois-lissäkin. Lohen ja nahkisten rahallisen arvon lisäksi on huomioitava ne kaikki vuosisataiset perinteet, jotka liittyvät niiden pyyntiin ja valmistukseen. Kalaliike H.Kuhan vähittäismyymälä Majakka ja kalanjalostustilat sijaitsevat Pohjois-lissä 4-tien varrella ja tuorekalaa ostetaan kausittain paikallisilta kalastajilta. Varmasti kaikille meille ja muille ovat tuttuja jokeen keväisin rakennetut lohipadot ja syksyisin pyynnissäolevat nahkisrysät.

POHJOIS-IIN KOULU

Kylässämme toimii myös koulu. Pohjois-lin koululla on perusopetuksen vuosiluokat 1.-6. ja kuusi luokanopettajaa ja kiertävä erityisopettaja. Koululla opiskelee lukuvuonna 2020-2021 kaikkiaan 97 oppilasta ja oppilasmäärä jatkuu noin 100 oppilaan ennusteella lukuvuosittain. Koulu on KiVa Koulu ja mukana Liikkuva koulu-toiminnassa. 50/50-projekti tähtää säästöihin energian ja veden kulutuksessa. Puolet säästöistä saadaan koulun oppilaiden käyttöön. Varojen käytöstä vastaa oppilaskunta. Näillä varoilla on hankittu koululle mm. välituntivälineistöä, pingispöytä, pulkkia yms. Yhdessä Pohjois-lin kyläyhdistyksen kanssa koululle on perustettu myös Hyötykasvipuutarha. Keväällä siihen kasvatetaan taimet itse. Koulun oppilaat hoitavat sitä kesäisin ja syksyllä pidetään yhteiset sadonkorjuupäivät. Hyötykasvipuutarhan perustamisella halusimme laajentaa oppilaiden oppimisympäristöä, lisätä heidän tietämystään luonnosta ja vaalia luontosuhdetta.

Pohjois-lin koulu perustettiin vuonna 1896. Opetusta annettiin ensin Hiivalan pirtissä ja 1900 valmistui ensimmäinen koulurakennus. Toinen koulutalo rakennettiin 1901. Tämä rakennus, jossa aikanaan toimi mm. liikuntatilat ja tekninen luokka, purettiin huonokuntoisena marraskuussa 2017 Uusi Akolan koulu- ja liikuntasalirakennus vihittiin käyttöön 22.9.2018. Samassa tilaisuudessa avattiin käyttöön myös Virkkulan uusi kevyenliikenteenväylä.

1950-luvulta alkaen oppilasmäärä lisääntyi voimakkaasti ja kolmas lisärakennus koululle rakennettiin 1965 ja sitä on peruskorjattu vuonna 2002.

Toiminnallinen pihamaalaus-Puuropata-valmistumassa koulun pihalle syyskussa 2019, kuvat Anita Sievänen.

Hyötykasvimaa Pohjois-lin koululla odottaa oppilaiden sadonkorjuuta syyskuussa 2019, kuva Anita Sievänen

Perinteinen joulirauhanjulistus Pohjois-lin koululla, kuva Anita Sievänen

Vanhimmassa Hiivalan koulurakennuksessa Jonnen pankin puolella on toiminut myös kylätupa monien vuosien ajan. Mutta tällä hetkellä itse rakennus ja kylätupamme ovat olleet poissa käytöstä jo muutaman vuoden ajan.

Pohjois-lin kylä on iso, lähes 1000 ihmisen asuinpaikka, joka tarvitsee oman sosiaalisen keskuksen eli kylämme yhteisen kylätuvan kokoontumisiin, koukuihin, tapahtumiin, erilaisiin tilaisuuksiin ja yleisesti monipuolistamaan ja kehittämään toimintaamme meille kyläläisille ja erityisesti nuorille.

Hiivalan rakennus odottaa nyt kuntotarkastusta ja rakennuksen käyttö- ja toimenpidesuunnitelma tehdään vuoden 2021 aikana. Mikäli rakennus korjataan, käytämme jatkossa Hiivalan rakennusta omaan toimintaamme iltaisin, viikonloppuisin ja loma-aikoina. Päiväaikaan rakennusta voitaisiin hyödyntää opetuksen lisäksi myös opettajien ja ohjaajien työtiloina, koska sellaiset nyt koululta puuttuvat.

2.2 Historia

Pohjois-li on kylä lin kunnassa Pohjois-Pohjanmaalla lijoen pohjoispuolella. **Pohjois-li mainitaan asiakirjoissa kylänä jo 1500-1600 lukujen vaihteessa**, jolloin taloryhmät alettiin erottaa lin Haminan taloista. Lijoesta on aikoinaan haarautunut lukuisia joen sivu-uomia oikotienä merelle, joista Hiastinhaara ja Mustanputaanhaara sijaitsevat Pohjois-lissä joen pohjoispuolella ja Tangonhaara ja Sarionhaara lijoen eteläpuolella Alarannalla.

Pohjois-Suomen alueella on kivikaudesta lähtien liikkunut eri alkuperää olevaa väestöä: lapinverottajia, kauppamiehiä ja eränkävijöitä. Asutuksen varhaisvaiheista on kuitenkin saatavilla hyvin vähän tietoa. Pysyvä asutus lin alueelle on luultavammin alkanut kehittyä vähitellen varhaisena keskiaikana 1200 - 1300 luvulla. **li mainitaan kappeliseurakuntana ensi kerran vuonna 1374**, jolloin siellä on täytynyt olla ainakin muutaman kymmenen talouden asutus. Ilmeisesti kappeli on syntynyt jo muutamia vuosia tai vuosikymmeniä mainittua vuotta aikaisemmin. Myös **lin Hamina on ollut olemassa 1300-luvulta lähtien**. 1400-luvulta peräisin olevien asiakirjojen mukaan lissä olisi ollut tuolloin noin parikymmentaloinen asutus.

Ensimmäisenä luotettavana tietolähteenä asutuksen kehitykselle voidaan pitää vuoden **1546 pääveroluetteloa**. **Sen mukaan oli lin kylässä 35 taloa**. 1500-1600-lukujen vaihteessa kylä jakaantui kahtia siten, että **joen pohjoispuolella olevia taloryhmiä alettiin asiakirjoissa kutsua Pohjois-liksi**. Jo lin kylän vanhimmissa veroluetteloissa 1500-luvulla esiintyvät mm. Leistolän, Päkkinen, Piukkulan ja Virkkulan talojen nimet, jotka esiintyvät vieläkin Pohjois-lin tämänhetkessä paikannimistössä.

Varhaisinta asutusta lijoen suulle veti suotuisat luonnon tarjoamat mahdolli-

suudet: lijoen runsas lohikanta, rehevät rantaniityt, meri ja läheiset erämaat. Tärkeimmiksi elinkeinoiksi muodostuivatkin siten kalastus, metsästys ja aluksi toisarvoisessa asemassa ollut maatalous. Erinomaisten kulkuyhteyksien ansiosta lihin muodostui jo hyvin varhaisessa vaiheessa vilkas kauppapaikka. Lin Haminassa joen lohi ja sisämaasta kuljetetut turkikset, puutavara ja terva vaihtuivat käsityöläisten valmistamiin tuotteisiin ja kauppiaiden kuljettamiin ulkomaiden tuontitavaroihin. Markkinakeskukseen asettui talonpoikien lisäksi, jopa vakituisesti asumaan kauppiaita puoteineen ja kylän laajenemisen myötä eri alojen käsityöläisiä: seppiä, suutareita, räätäleitä, muurareita jne.

Kaupankäynnin myötä myös meriliikenne lisääntyi. Laivanrakennus olikin 1700-luvulla vilkasta. Talonpojat rakensivat jähtejä tavarankuljetusta varten, mutta myös tilauksesta kaupungin porvareille. Laivanrakennus jatkui aina 1800-luvun puolelle saakka. Sahatavaraa käytettiin rakentamiseen yhä enenevässä määrin jo 1700-luvulla. Talonpojat perustivatkin useita kotitarvesahoja. **Myös Pohjois-lihin perustettiin Veijolan ja Tolosen sekä Hiastinhaaran sahat jo vuosina 1774 ja 1761.**

Pohjois-lissä sijaitsee **Akolan tilan päärakennus**, jonka laamanni Antell rakennutti 1790-luvulla. **Päärakennus kuuluu Pohjois-Pohjanmaan merkittävimpiin myöhäiskustavilaisen ajan rakennuksiin.** Akolan suku on hallinnut tilaa 1800-luvulta lähtien ja vuodesta 1910 lähtien Kurkelan suku. Päärakennus on kookas masardikattoinen, kaksikerroksinen rakennus, joka hallitsee lijoen jokimaisemaa ja on nykyisin kunnostettu Museoviraston valvonnassa mm. tulevaa matkailukäyttöä varten.

2.3 Kylätoiminta

7.5.1987 kokoontui 39 kyläläistä Pohjois-lin koululle perustamaan Pohjois-lin kylätoimikunnan ja kylätoimikuntaan valittiin: Veera Jussila, Pirkko Mäkitalo, Jukka Kärämä, Eeva Seuranen, Ilmi Veijola, Jukka Tiiro, Arvo Virkkula ja Heikki Hyvärinen.

Kylätoimikunnan ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin Arvo Virkkula ja perustavan kokouksen sihteerinä toimi Ilmi Veijola. Arvo Virkkula johti kylätoimikuntaa vuosina 1987–1999 ja sihteerinä ja rahastonhoitaja toimi tuon ajan myös Pirkko Mäkitalo. Toiminta käynnistyi jo heti alkujaan rivakasti ja joka kuukauden ensimmäinen tiistai klo 19 kokoonnuttiin Pohjois-lin koululle. Toimikunnan yleisen kokouksen yhteydessä 3.12.1987 vietettiin jo Pohjois-lin kuntoradan avajaisia Pohjois-lin koululla ja kylätoimikunnan kokouksessa 8.11.1988 todettiin, että valaistu kuntorata on luovutuskunnossa ja se päätettiin luovuttaa lin kunnan liikuntalautakunnalle kunnossapidettäväksi.

Pohjois-lin kylätoimikunta toimi 16 vuoden ajan järjestäen näiden vuosien

aikana hiihto- ja maastajuoksukilpailuja Pohjois-lin koulun lapsille. Vuonna 1990 alettiin jakaa oppilaita kannustava stipendi 3-6 luokan oppilaille, yksi tytölle ja yksi pojalle. Aktiivisilla kannanotoilla vaikutettiin koulun lakkautusuhkaan ja vastustettiin mm. Virkkulantien uutta tielinjausta. Myös yhteistyö PVO-Vesivoima Oy:n kanssa aloitettiin ja lin kunnalle tehtiin useita eri aloitteita kylän yleisen viihtyvyyden ja turvallisuuden parantamiseksi. Lin kunnan myöntämät avustukset niin kylätoimikunnan kuin kyläyhdistyksenkin aikana ovat olleet merkittävät.

Kyläläisten kunnosta pidettiin huolta aloittamalla vuonna 1988 ensimmäisen kerran naisten jumppa ja pidettiin pä välillä myös omaa miestenjumppaakin. Nämä naisten ja miesten jumpat ovat jatkuneet edelleen vuosittain ja viime vuosina on myös pidetty lasten liikuntakerhoja ja kaikissa näissä ryhmissä on ollut aina pohjoisiiläinen vetäjä.

Kylätoimikunnan ensimmäiset talkoot pidettiin 19.5.1987 Siisti Suomi -talkoilla ja talkoiden työnimi vaihtui vuosien varrella Nurkat kuntoon -talkoista Kivenvääntötalkoisiin. Tuolloin aloitettu vahva talkooperinne on jatkunut tähän päivään saakka. Yhdessä tekeminen on oiva tapa saada kylämme kuntoon tehokkaasti ja edullisesti. Parhaimmillaan siinä pääsee tutustumaan uusiin ihmisiin ja tekemään osuutensa asuinympäristönsä hyväksi.

Pohjois-lin kylätoimikunnan toiminta hiipui muutamaksi vuodeksi 2000-luvun vaihteessa ja heräsi jälleen eloon vuonna 2002, jolloin tehtiin "Tuumasta toimeen" -kyläkysely kyläsuunnitelmaa varten yhteistyössä PSK:n Kylävalakiat-projektin kanssa. **Samalla rekisteröidytettiin 15.9.2003 Pohjois-lin kyläyhdistys ry:ksi.** Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Meeri Jämsä (nyk. Simoska), varapuheenjohtajaksi Raimo Välikangas, sihteeri/rahastonhoitajaksi Maria Tolonen ja hallituksen jäseniksi: Riitta Hopponen, Tuula Tiiro ja Taina Häkkinä.

Vuonna 2002 perustettiin Hiastinhaaran toimikunta ja 6.9.2003 pidettiin kylätuvan avajaiset ja aloitettiin ikäihmisten porinapiiri, perhekahvila, pidettiin historia-iltoja, kansalaisopiston kursseja jne. Lähiliikuntapaikka -hanke toteutettiin vuosina 2003-2008. Vuonna 2004 rakennettiin skeittirata ja tehtiin linja-autokatos 4-tien varteen.

Pohjois-lin kyläyhdistys ry valittiin **Vuoden 2008 iläiseksi kyläksi ja Pohjois-Pohjanmaan Vuoden kyläksi 2008.**

Valtakunnallisesti kyläyhdistyksemme sai tunnettuisuutta ja laajalti kiitosta **Valtakunnallinen Vuoden Kylä 2009** valinnalla, perusteluina: "Pohjois-li on todellinen alueensa kehittäjäorganisaatio, jossa tehdään kyläsuunnittelua laajana prosessina ja kylässä on hyödynnetty hyvin hankerahoitusta, toteutettu useita elinkeinohankkeita, tiedottaminen on aktiivista ja Pohjois-lissä ei ole

omaa kyläasiamiestä vaan kaikki tehdään talkoilla".

Vuonna 2011 puheenjohtajaksi valittiin Anita Sievänen ja ilolla olemme saaneet jatkaa yhteistyötä niin lin kunnan, Pohjois-lin jakokunnan, maanomistajien kuin paikallisten yritysten ja yhdistysten kanssa Pohjois-lin kehittämiseksi.

Pohjois-lin kyläyhdistyksen aloitteesta lin kunnanhallitus teki 24.6.2015 päätöksen, että lin kunta käynnistää suunnittelun ja hakee Oulun Seudun Leader ry:ltä rahoituksen Hiastinhaaran luontopolun- ja lintutornin yleishyödylliseen investointihankkeeseen. Suomen 100-vuotisjuhlavuonna saimme viettää avajaisia 17.6.2017 ja alueesta on tullut lammaslaitumiseen suosittu retkikohde. Alueen hoidosta kyläyhdistyksen ja kunnan välille tehtiin hoitosopimus 2021 vuoden loppuun ja jatkohoitosopimus tehdään vuoden 2021 aikana.

Edellinen kyläsuunnitelmamme vuosille 2014-2019 on saatu päätökseen. Olemme saaneet toteutetuksi ne asiat, joista yhteisesti päätimme ja jotka kirjattiin suunnitelmaan. Tämä on vaatinut meiltä kaikilta halua, luovuutta ja intoa. Mitä enemmän toimimme, sitä enemmän tarvitsemme rahaa toimintaan. Edellisellä viisivuotiskaudella olemme lisänneet tulo-rahoitustamme mm. uusilla yhteistyö- ja ympäristösopimuksilla.

Pohjois-lin kyläyhdistys ry on Oulun Seudun Leader ry:n jäsen, Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry:n jäsen ja lin kylien neuvottelukunnan jäsen.

Suomen Kylät ry:n myöntämät maaseudun kehittäjien ansiomerkit:

HOPEINEN:

Meeri Simoska v. 2009

Eila Fäldt v. 2012

Pirkko Mäkitalo v. 2012

Arvo Virkkula v. 2012

Aune Olkonieniemi v. 2017

PRONSSINEN:

Taina Häkkilä v. 2012

Timo Kaisto v. 2012

Maria Tolonen v. 2012

Yrjö Tuominen v. 2012

Raimo Välikangas v. 2012

Leena Tiiri v. 2017

Markku Veijola v. 2017

Juhani Miettunen v. 2017

Tuula Tiiri v. 2017

Muut saadut huomionosoitukset pohjoisiläisille:

VUODEN 2002 IILÄINEN *Tanja Kari*

VUODEN 2014 IILÄINEN *Oili Kaleva*

VUODEN 2015 IILÄINEN *Esa Hiivala*

VUODEN 2017 PÄKKIKANKAALAINEN *Pertti Huovinen*

VUODEN 2017 YMPÄRISTÖPALKINTO *Paula Suutari*

VUODEN 2018 KARHUNSAARELAINEN *Tanja Kari*

VUODEN 2018 YMPÄRISTÖPALKINTO *Antti Leinonen*

IIN KUNNAN YMPÄRISTÖPALKINTO 2020 *Anita Sievänen*

2.4 Kylällä tuotettavia palveluja

- Maan-, soran- ja puunajoa
- Kylätalkkaripalvelut, lasituspalvelut
- Kaivuri- ja lumitöitä, pohjarakentamista
- Traktoriurakointia
- Maa-ainesmyyntiä
- Rakennuspiirustukset, rakennussuunnittelut, rakennustyöt, raudoituspalvelut
- Kalaliike, kalastus
- Taksipalvelua ja linja-autoliikennöintiä
- Huoltamotoimintaa
- Energiayhtiö ja kalanhoitoa
- Henkilö- ja pakettiautojen huoltoja ja korjauksia
- Eläinlääkäripalvelut, eläinhierontaa
- Hevostenhoitoa, ratsastusta, hevossiittola
- Lammastaloutta, hunajantuotantoa
- Pitopalvelua
- Sahaustoimintaa, perinnerakentamista
- Heinänmyyntiä
- Hierontaa, koirahierontaa
- Joogastudio
- Kiinteistöjen hoitoa
- Automaalausta
- Kotipalvelua
- Teollisuuspuhdistuksia, lvi-palveluja

YHDISTYKSET ja OSUUSKUNNAT:

Pohjois-lin Eränkävijät ry, Pohjois-lin koulun vanhempainyhdistys ry, Pohjois-lin jakokunta, Pohjois-lin kalastuskunta, Pohjois-lin työväenyhdistys ry, Rannikon Hevosseura ry sekä Käyränkankaan vesiosuuskunta

3. VISIO, TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

3.1 Visio 2021-2025

Kyläsuunnitelman ja vuosittaisten toimintasuunnitelmien kautta voimme vaikuttaa Pohjois-lin elinvoimaisuuteen ja uusien asukkaiden saamiseksi kyläämme. **Uskomme, että tulevaisuudessakin Pohjois-li on haluttu asuinpaikka lähellä kunnan palveluja.** Tavoitteena on hyödyntää niin matkailullisesti kuin yritystoiminnan kautta kaunista ympäristöämme uusien työpaikkojen luomiseksi. Haluamme myös, että nuoriso viihtyy kylässämme ja löytää myös tulevaisuuden täältä.

Yhteistyötä eri tahojen kanssa tarvitaan edelleen. Myös kylän ulkopuolella on olemassa resursseja, joita voidaan hyödyntää Pohjois-lin kyläsuunnitelmaa toteutettaessa.

Yhteisöllisyyden ja osallisuuden kehittämisessä on haasteita nyt ja tulevaisuudessa yhä enemmän.

Puhumme paljon yhteisöllisestä hyvinvoinnista, kun samanaikaisesti yhteiskunnastamme on tullut hyvinkin yksilökeskeinen. Yhdessä tekemistä ja yhteisöstä välittämistä ei enää mielletä kyläyhteisön voimavaraksi. Välittämisellä luodaan meidän kaikkien hyvinvointia. Siihen tarvitaan edelleen vapaaehtoistyötä; nykyisten että uusien asukkaiden osallistumista.

Haluamme myös korostaa, ettei tämä kyläsuunnitelma vuosille 2021-2025 ole mikään "toivelista" kunnapäätäjille tai muille osallisille. Tämä on suunnitelma niistä toimenpiteistä, joihin me kylänä haluamme panostaa niin rahallisesti kuin talkootyöllä. Tähän toivomme muidenkin osallistuvan omalla osuudellaan.

Pohjois-li on tunnettu, kasvava ja luontoa ja ympäristöä kunnioittava ja arvostava kyläyhteisö.

3.2 Tavoitteet ja toimenpiteet

Yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen eli Leader-toimintatapa on keskeinen maaseudun ja kylien kehittämisen väline.

Tulemme tulevalla ohjelmakaudella 2021-2027 edelleen hyödyntämään Leader-rahoitusta Pohjois-lin kylän kehittämisessä.

Myönteisen päätöksen saaneille Leader-hankkeille lin kunta myöntää tarvittaessa väliaikaisrahoituksen.

HYVINVOINNIN- ja TERVEYDEN KYLÄKORTTI (HyTe kyläkortti)

Kylätoiminnan muodot ja tehtävät ovat muotoutuneet ajan mittaan moneksi, mutta yhtenä sen tärkeänä **tavoitteena on oman alueen ja sen asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden kehittäminen.**

Kylätoiminta on meidän omaehtoista toimintaa kylämme hyvinvoinnin, elinvoiman ja identiteetin hyväksi. Jokainen kylä määrittelee omat tarpeensa. Erilaisten vapaa-ajantoimintojen ja harrastusmahdollisuuksien kehittämisen ohella joudumme miettimään, mitä me voisimme tehdä paikallisten palvelujen ja infran kehittämiseksi ja mitä ilmastonmuutos ja erilaiset turvallisuusuhat tuovat tullessaan.

Olemme myös mukana hankkeissa, joissa pitkään työtä etsineet henkilöt työllistyvät ja pystyvät parantamaan näin taloudellista tilannettaan, saavat työkokemusta ja uusia mahdollisuuksia sijoittua avoimille työmarkkinoille.

Vastuu kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä kuuluu jatkossakin ensisijaisesti kunnalle ja kunnan on strategisessa suunnittelussa asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tavoitteet ja lisäksi määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet.

"Iin kunnan asukkaiden hyvinvointia käsitellään ikäryhmittäin; lapset ja nuoret, työikäiset ja ikäihmiset. Lasten ja nuorten HyTe -asioita valmistellaan Nuorisovaltuustossa, työikäisten HyTe-asioita käsitellään Kylien neuvottelukunnassa ja Liikunta-asianneuvottelukunnassa ja ikäihmisten asioita Vanhus- ja vammaisneuvostossa. Iin kunnan jokainen toimiala valmistelee Hyte-kortin. Iin kunnan Hyte-työryhmä koostaa em. aineistosta vuosittain Hyvinvointikertomuksen ja nostaa toimenpiteet ja mittarit vuosittain talousarvioon." www.ii.fi

Tähän hyvinvointityöhön kunta tarvitsee myös kumppaneita ja Pohjois-Iin kyläyhdistys tulee tekemään **"Meidän Pohjois-Ii" HyTe kyläkortin**, jossa toimitaan kirjattujen tavoitteiden mukaisesti ja tähän toteutukseen voimme hakea vuosittain Ii-Instituutti lautakunnan hyvinvointiavustuksia.

Kylätoiminta on huolen- ja puolen pitämistä toisistamme!

POHJOIS-IIN KYLÄN TURVALLISUUSUUNNITELMA

Hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavat arkisten ympäristöjen lisäksi mm. ihmisten keskinäinen tuki ja huolenpito sekä tiedot, taidot ja koulutus. Eri järjestöt vahvistavat ihmisten keskinäisiä verkostoja, oman elämän hallintaa ja toimivat viranomaisten tukijoukkoina – vahvistavat hyvinvoinnin ja turvallisuuden keskeisiä tekijöitä.

Vapaaehtoistoiminta kylissä lisää merkittävästi kylien elinvoimaisuutta sekä asukkaiden hyvinvointia ja turvallisuutta.

Pohjois-lihin tehdään vapaaehtoiseen toimintaan perustuva kylän turvallisuussuunnitelma yhteistyössä pelastusalan toimijoiden ja asiantuntijoiden kanssa. Aloitetaan yhteistyö Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön ja Vapaaehtoisen Pelastuspartion eli Vapepan kanssa.

"Vapepan toimintaan voi tulla mukaan jokainen, joka haluaa auttaa muita käytännönläheisellä tavalla. Vapepan jäsenjärjestöt järjestävät koulutuksen kaikille vapaaehtoisille. Järjestöt myös varustavat omat vapaaehtoisensa. Vuonna 1964 perustetussa Vapepassa toimii ympäri Suomen yhteensä yli 10 000 vapaaehtoista yli 1000 hälytysryhmässä.

Suomen Punainen Risti toimii Vapepan yhteysjärjestönä ja koordinoi Vapepan toimintaa yleisen pelastuspalvelutoiminnan osalta. Suomen Meripelastusseura koordinoi vapaaehtoista meripelastustoimintaa ja Suomen Lentopelastusseura vapaaehtoista lentopelastustoimintaa." (<https://vapepa.fi/> ja <https://www.spek.fi/koulutus/yleinen-turvallisuuskoulutus>)

Onko meillä tietoa, taitoa ja toimintakykyä odottamattomien tilanteiden varalle ? On erityisen tärkeää, että omasta kylästä löytyy tietoja ja taitoja, miten esimerkiksi pitkittyneen sähkökatkon, onnettomuuden tai tulipalon sattuessa tulee toimia. Tavoite on, että jokainen tuntee olonsa turvalliseksi ja mitä me kylänä ja sen asukkaina voisimme asialle yhteisesti tehdä.

KYLÄN OMA TONTTI- ja TALOPÖRSSI – TERVETULO ASUMAAN POHJOIS-IIHIN!

Haluatko muuttaa maalle? Tarvitsetko vapaa-ajan asuinpaikan vai etsitkö rauhallista ja viihtyisää, luonnonläheistä ympäristöä, lähellä palveluja ja vapaa-ajan harrastusmahdollisuuksia?

Kyläämme olisi muuttamassa uusia asukkaita. Kysyntää on tonttimaasta ja myytävistä taloista. Kyläyhdistys on perustanut nettisivuilleen tonttipörssin. Tonttipörssi ei tee kiinteistönvälitystoimintaa, eikä se myöskään ota vastuuta kiinteistön kauppaa koskevista asioista. Tonttipörssi julkaisee tiedot sille toimitetun aineiston mukaisesti, eikä vastaa tietojen oikeellisuudesta.

KONINTIEN ja KANTOLANTIEN YHDISTETTY PYÖRÄTIE- JA JALKAKÄYTTÄVÄ ja ALUERAJOITUKSET

lin kunnan pyöräily- ja jalankulkuverkon suunnitelma on valmistunut maaliskuussa 2020. Suunnitelman tarkoituksena on toimia **lin kunnan pyöräilyn ja jalankulun edistämisen ohjeena maankäytön suunnittelusta toteutukseen ja väylien kunnossapitoon asti.**

Pohjois-lin kyläyhdistys ry antoi 21.2.2020 oman lausuntonsa suunnitelmaan ja painotimme lausunnessamme seuraavia asioita:

* pyörätie- ja jalkakäytävä) reitti välille Valtatie 4 – Pukkisaari ja tievalaistuksen jatkaminen koko tien osuudelle

* pyörätie- ja jalkakäytävä) Kantolantielle. Kantolantie toimii tällä hetkellä mm. valtatie 4 varareittinä.

* Aluerajoitukset Kantolantielle, Virkkulantielle ja Konintielle on yhdenmukaistettava 40 km/h.

* Nykyisen pyörä-, mopo- ja jalankulkureitin 4-tien alikulun turvallisuuden parantaminen Kantolantielle ja Virkkulantielle päin mm. kulkusuunnilla.

* Pyöräilyn informatiivinen viitoitus 4-tien mopo-, pyöräily- ja kävelyreitiltä Hiastinhaaralle ja Asemalle.

lin kunnan pyöräily- ja jalankulkuverkon suunnitelman tavoitteena on kannustaa ja mahdollistaa ihmisiä valitsemaan kävely tai pyöräily ainakin osalla matkoistaan. Olosuhteet pitää luoda sellaiseksi, että asukkaat kokevat kävelyn ja pyöräilyn mukavaksi ja turvalliseksi matkantekotavoiksi ja että nykyiset reitit pidetään hyvässä kunnossa. Kyläyhdistys seuraa suunnitelman toimeenpanoa ja antaa lisälausuntoja tarvittaessa.

Pyöräilyä ja kävelyä kannattaa edistää, koska päästöt vähenevät, kansanterveys kohentuu ja yhteiskunta säästää – Kaleva 24.3.2018

HINKU-KYLÄ ja ENERGIA-EIKKA ja YMPÄRISTÖYSTÄVÄLLINEN VIIKKOKELLO

Energia, ympäristö ja hyvinvointi ovat keskeisimmät teemamme seuraavalle viisivuotiskaudelle.

HINKU-kylä Pohjois-li tukee edelleen HINKU kunnan ilmastotekoja ja autamme täällä Pohjois-lissä asuvia tekemään ympäristöystävällisiä valintoja, joilla säästetään luontoa, aikaa ja rahaa. Kestävän arjen ei pidä olla vaikeaa vaan innostavaa, mukavaa ja meidän omannäköistä elämää.

Pohjois-lin kylälle on laadittu vuonna 2017 ”Kohti vähähiilistä Pohjois-litä vähähiilisyysuunnitelma”, joka jakautuu eri osa-alueisiin: energia, jäte ja kierätys, rahoitus, liikenne, koululaisten osallistaminen ja maisemanhoito. Olemme HINKU-työssä mukanaoleva vapaaehtoinen toimija ja laadittu vähähiilisyysuunnitelma toimii pohjana niin yhdistyksemme kuin asukkaiden arjen toiminnalle.

Lisäksi **Energia-Eikka** antaa tietoa ja jakaa vinkkejä Pohjois-lin Sanomissa ja kylätiedotteissa.

Olemme ideoineet myös **Pohjois-lihin ympäristöystävällisen viikkokellon**, jossa jokaisella arkipäivällä on mieleenpainuva arkinimi, joka kuvaa ko. päivän tapahtumaa: **Liiku maanantaina Pohjois-lissä-jatkuu, Kasvistiistai, Keräys-**

keskiviikko, Toritorstai ja Pihiperjantai.

Itse päivä voi sisältää koulutusta, tekemistä, kampanjoita, tempauksia, kilpailuja jne. Toteutamme viikkokelloa vaihteittain.

PERINNEBIOTOOPIT, MAISEMAN JA YMPÄRISTÖN HOITOA

Maaseutumainen maisema, hoidettu ympäristö ja rakennettu kulttuuriympäristö ovat kulttuuriperintöämme, jota voimme yhdessä säilyttää ja hoitaa ja siirtää perintönämme eteenpäin.

Perinnebiotoopeilla eli kedoilla, niityillä, merenrantaniityillä, hakamailla ja metsälaitumilla on luonnonmonimuotoisuusarvojen lisäksi suuri kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen merkitys.

Maisema ja monimuotoisuus vaativat huomiomme. Moni kohde kaipaa vaalimista ja hoitoa säilyäkseen. Valitettavasti niin lijoen kuin Hiastinhaaran jokivarsien pusikoituminen on lisääntynyt viime vuosikymmeninä, kun eläinten laidunnus on vähentynyt tai hävinnyt kokonaan jokimaisemista. Perinteinen avara kylämaisemamme säilyy vain kyläläisten yhteistyöllä ja aloittamalla vaikka siitä omasta lähialueen jokirannasta tai piha-alueesta.

Kun vieras saapuu kyläämme, tavoitteemme on, että hän huomaa tulleen ympäristöstään huolehtivien ihmisten kylään.

HIASTINHAARAN YLÄOSAN AKOLA-JUNNILAN MAISEMANHOITOSUUNNITELMA

“Meidän päätavoitteena oli suunnitella alue kyläläisten tarpeisiin mutta myös houkutella vierailijoita tutustumaan alueeseen. Alueella on luontaista vetovoimaa emmekä halunneet muuttaa liiaksi paikan ominaispiirteitä. Halusimme säilyttää alueen mahdollisimman luonnonmukaisena mutta tuoda sinne uusia ja moderneja elementtejä.

Vierailimme kylässä ja hyödynsimme maisemasuunnittelussa kyläläisiltä kerätyjä kommentteja. Yhtenä tavoitteena meillä oli saada koululaiset kiinnostumaan lähialueensa ympäristöstä sekä havainnoimaan ja tunnistamaan luonnon erilaisia elementtejä. Suunnittelimme koululaisille mielekkään oppimisympäristön infotauluineen ja kävelyreitistöineen.

Ranta-alueesta suunnittelimme yhteisen rentoutumispaikan, jossa kyläläiset ja vierailijat voivat viettää aikaa ja paistaa vaikkapa makkaraa. Ranta-alueella voi talvisin kalastaa ja kesällä uida.

Halusimme myös yhdistää kaksi aluetta toisiinsa siltojen avulla. Tämä ehdotus nousi myös esille kyläläisten toiveissa.

Suunnitelmamme tarkoituksena on edistää alueen kauneutta ja hyödynnettävyyttä.”

(12.9.2014 OAMK:n vaihto-opiskelijat Pavlina Vickova Tsekistä, Mendelin yliopisto, Bro ja Jaroslav Drap Slovakiasta, Nitran maatalousyliopisto)

Vaihto-opiskelijoiden innoittamana olemme suunnitelleet ja saaneet toimenpiteiden luvan niin lin kunnalta kuin Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskukselta **rakentaa Akolan polkusillan Hiastinhaaran yläosaan Akolanlahden rannalle**. Tavoitteemme on näin monipuolistaa liikuntareitistöä kylämme alueella ja lyhentää välimatkaa kyläosien välillä. Rakentaminen alkaa keväällä 2021 ja toteutetaan kyläyhdistyksen varoilla ja talkootyöllä.

Myös uuden lammaslaidunalueen perustamista Akola-Junnilan niittyalueelle Hiastinhaaran varrelle suunnittelemme yhdessä maanomistajien ja lampurin kanssa. Perinnebiotooppien kunnostusta voidaan nyt tukea entistä vahvemmin, kun valtioneuvosto hyväksyi joulukuussa 2020 asetuksen perinnebiotooppien kunnostuksen ja hoidon tuesta. Haettavan tuen myöntää Ely-keskus joko tavara tai palveluna ja tässä tapauksessa esim. laidunnusaitaustarvikkeina.

IIN STRATEGINEN YLEISKAAVA 2040 ja OLLINKORVEN TUULIVOIMA-ALUE

Pohjois-lin kyläyhdistys ry antoi 8.10.2019 oman kannanottonsa lin strategisen yleiskaavan 2040 osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan ja totesimme seuraavaa:

1. Strategisen yleiskaavan esitystavassa on selkeästi eroteltava nykyinen maankäyttö ja muuttuva maankäyttö toisistaan. Valmisteluvaiheessa on oltava selvillä, mitä lopullisia kysymyksiä kaavassa tullaan ratkaisemaan ja esitystavan tulee olla avointa ja selkeää, jotta väärinymmärryksiltä vältytään. Myös kaikkien osallisten tulee saada oikea kuva siitä, miten hän voi ratkaisuihin vaikuttaa.

Saatuihin mielipiteisiin, muistutuksiin ja lausuntoihin on laadittava vastineet niin, että niiden huomioon ottaminen tai ottamattomuus tulee tiedoksi ja ymmärrettäväksi kaikille osapuolille.

2. Kylien elinvoimaisuuden edistämisessä ja säilyttämisessä avainasemassa ovat niiden asukkaat ja siksi lin kylät ja lin kylien neuvottelukunta on pidettävä ajantasalla yleiskaavan laadinnan ja käsittelyn eri vaiheista ja otettava huomioon heidän paikallistuntemuksensa päätöksenteossa. Tulevaisuudessa iiläisten kylien vetovoima perustuu yhteisölliseen ja kestäväan elämäntapaan. Kyläalueiden elinvoima säilytetään ohjaamalla asutusta enemmän itse kyliin pitämällä välialueet rakentamattomina ja erityisesti on kiinnitettävä huomiota olemassa olevan kyläkouluverkon säilymisen tukemiseen.

Ollinkorven tuulivoima-alue Pohjois-lissä Ilmatar li Oy (<https://ilmatar.fi/projekti/ollinkorpi-fi/>) suunnittelee lin Ollinkorven alueelle enimmillään noin

63 voimalan suuruista tuulivoima-alueita. Voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään 300 metriä ja yksikköteho 5-9 MW. Hankealueen kokonaisteho on 250 MW-500 MW ja pinta-ala on yhteensä noin 144 km².

Lin Ollinkorven tuulivoima-alueen osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä siihen liittyvä ympäristövaikutusten arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä ensimmäisen kerran kuulemista varten 20.6.-20.8.2019 välisenä aikana. Alkuvuodesta 2020 on kuitenkin tullut esiin kaavaprosessiin liittyvään päätöksentekoon osallistuneiden esteellisyyksiä asian käsittelyyn liittyen, joten osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä siihen liittyvä ympäristövaikutusten arviointisuunnitelma on laitettu uudelleen nähtäville kuulemista varten 4.3.-4.5.2020 väliseksi ajaksi.

Pohjois-lin kyläyhdistys ry on jättänyt kumpaankin asiakirjaan kannanotot, jotka on luettavissa kyläyhdistyksen nettisivulla.

Suunnittelualue noudattaa vain osittain maakuntakaavaan merkittyjä tuulivoima-alueita ja laajuudessaan se on herättänyt vastustusta koko hankealueen ja kylämme asukkaissa. On muistettava, että maakuntakaava ei ole sitova ja sen merkintöjä voidaan tarkentaa hankekohtaisessa kaavoituksessa.

Lisäksi olemme huolissamme tuulivoima-alueen yhteisvaikutuksista jo nyt olemassa oleviin ja suunnitteilla oleviin lin tuulivoima-alueisiin sekä vaikutuksista ihmisiin, linnustoon, luontoon ja maisemaan.

Lin Ollinkorven tuulivoimahankkeessa tarkastellaan kolmea vaihtoa: VE1 noin 63 voimalaa, VE2 noin 15 voimalaa, jotka sijoittuvat Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa osoitetuille tuulivoimaloiden alueille ja VE0 eli tuulivoimaloita ei rakenneta Ollinkorven alueelle eikä niiden liityntää kantaverkkoon toteuteta.

Pohjois-lin kyläyhdistys ry toteaa antamissaan lausunnoissa, että vain VE0 toteutetaan.

Seuraamme tiiviisti lin Ollinkorven tuulivoimahankkeen kaava-YVA yhteismenettelyn eri vaiheita ja tiedotamme, järjestämme tilaisuuksia ja annamme tarvittaessa uusia lausuntoja, kannanottoja ja mielipiteitä.

NYKYINEN VALTATIE 4 (E75) ja IIN UUSI OHIKULKUTIE

Pohjois-lin kylän läpi kulkee Valtatie 4 eli Nelostie, joka on yksi tärkeimmistä päätieyhteyksistä Suomessa ja pääyhteys Etelä- ja Pohjois-Suomen välillä.

Valtatie 4 kuuluu TEN-T -ydinverkkoon osana Bothnia Corridoria. Yhteysväli Oulu-Kemi on osa Suomen ja Ruotsin rannikkoseutujen satamakaupunkien yhdistävää perämerenkaarta. Se on myös tärkeä elinkeinoelämän, matkailun ja kaivoskuljetusten reitti.

Yhteysvälin Oulu-Kemi vuorokausittaiset liikennemäärät vaihtelevat 6100 ja 51 500 auton välillä ja suurimmat liikennemäärät ovat Oulun kohdalla, mutta lin kohdalle vuoteen 2027 mennessä KVL 2027 ennustaa 12 500-15 500 ajoneuvoa/vrk. Yhteysvälillä Oulu- Kemi on myös keskimäärästä enemmän raskasta liikennettä jopa 15,5 % tuosta vuorokausimäärästä.

Valtatie 4:n perusparannus välillä Oulu-Kemi saadaan valmiiksi vuonna 2021, jotta liikenteen sujuvuus ja turvallisuus paranevat. Tässä kaikessa suunnittelussa on unohtunut kasvava liikenne Pohjois-lin kylän läpi ja sen varrella asuvat pohjoisiiläiset.

lin taajaman kohdalla on noin 6 kilometrin mittainen 60 km/h nopeusrajoitus ja kaksi kiertoliittymää, joiden vaikutuksesta valtatie jonoutuu ja ruuhkautuu pahastikin ajoittain. **lin keskustan ja Pohjois-lin väliltä puuttuu rinnakaistieverkko. Pohjois-lin sisäinen liikenne joutuu käyttämään valtatieä, jonka liikennemäärät, nopeudet ja yleinen liikennekäyttäytyminen aiheuttavat meille vaaratilanteita päivittäin.**

Lisäksi liikenteen melulle altistuvien asukkaiden määrä on suuri, koska omakotiasutusta on myös meluvyöhykkeellä aivan 4-tien vieressä. Lisääntynyt raskasliikenne aiheuttaa vierivää melua ympäristöön ja tavaraa kuljetetaan yhä enemmän myös yöaikaan.

Meluongelma on tienpitäjän tiedossa, mutta perustienpidon niukan rahoituksen vuoksi Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskuksella ei mahdollisuuksia meluntorjunnan toteuttamiseen alueellamme.

lin ohitustien tielinjauksen lopullinen paikka on määritelty jo noin kymmenen vuotta sitten yleiskaavoituksessa ns. radanvarsivaihtoehtona, joka kiertäisi lin keskustaajaman ja samalla myös Pohjois-lin kylän noin 17 kilometrin matkalta.

Kun 2021 Oulu-Kemi väli valmistuu lukuisine ohituskaistoineen, niin lin taajama-alueen tulppa aina ohituskaistatiehen Pohjois-li-Olhava asti tullaan kokemaan entistä hankalammaksi ja turvattomammaksi. Tämä saattaa nopeuttaa lin uuden ohitustien toteutusta ja rahoituksen saamista uudelle lin ohitustielle.

HIASTINHAARAN LUONTOPOLKU- JA LINTUTORNIALUE

Uusittu Hiastinhaaran luontopolku- ja lintutorni alue avattiin kesällä 2017. Samalla lin kunnan ja Pohjois-lin kyläyhdistys ry:n välille tehtiin alueen hoidosta kunnossapitosopimus vuoden 2021 loppuun asti. Hoidosta lin kunta maksaa yhdistykselle vuosittain sovitun korvauksen.

Luontopolkualueesta lammaslaitumiseen on tullut vuosi vuodelta suositumpi lapsiperheiden ja matkailijoiden retkikohde lyhyen matkan päässä kunta-

keskuksesta ja helposti löydettävissä 4 -tieltä.

Lisääntynyt kävijämäärä ja alueen kunnossapito kokonaisuudessaan vaativat hoitoa ja olemme kyläyhdistyksenä valmiit yhteisellä sopimuksella jatkamaan hoitoa myös seuraavat viisi vuotta.

Hiastinhaaran ja Patakarin lammaslaitumet ja perinnebiotoopit

Hiastinhaaran uusitulla luontopolku- ja lintutornialueella sijaitsevat myös Hiastinhaaran ja Patakarin lammaslaitumet. Näiden perustamisen tavoitteena on ollut luonnon monimuotoisuuden edistäminen, luontopolun varren maiseman elävöittäminen ja seudullisesti mielenkiintoisen tutustumiskohteen luominen.

Perämeren rannikon ja Pohjois-lin laidunniittyjä ja rantametsiä on laajalti laidunnettu vielä 1970-luvulle asti ja Hiastinhaaran laidunalueita laidunsivat läheisen Kemiläisen talon lehmät vielä 1960-70-luvuilla.

Nyt laitumilla ovat jo useamman vuoden ajan laiduntaneet pohjoisiläisen lampurin Olli Häyrysen lampaat ja kummatkin laitumet ovat siirtyneet Luomu-valvontajärjestelmän piiriin vuonna 2019.

Pohjois-lin kyläyhdistys ry on tehnyt Pohjois-Pohjanmaan Elyn kanssa sekä Hiastinhaaran että Patakarin laitumille ohjelmakaudelle 2014-2020 Ympäristösitoumuksen ja -sopimuksen sekä luomusitoumuksen.

EU:n yhteisen maatalouspolitiikan seuraavan rahoituskauden (2021-2027) kansallinen valmistelu on käynnissä. Tässä maatalouspolitiikan niin kutsutussa CAP-27-uudistuksessa korostuvat erityisesti ilmastomuutoksen hillitseminen ja siihen sopeutuminen, eläinten hyvinvointi sekä uusien viljelijöiden saaminen alalle.

Myös uudelle ohjelmakaudelle 2021-2027 kyläyhdistys hakee lammaslaitumille niin Ympäristösitoumusta ja -sopimusta kuin myös Luomusitoumusta ja tekee tarvittavat vuokrasopimukset maanomistajien kanssa.

Valtakunnallinen perinnebiotooppien inventointi 2019-2021

Perinnebiotoopit ovat elinympäristöjä, joiden ominaispiirteet ja lajisto ovat kehittyneet pitkään jatkuneen perinteisen maankäytön, kuten laidunnuksen, niiton tai kaskiviljelyn myötä. Perinnebiotoopit ovat lajistollisesti rikkaimpia luontotyyppejämme ja tärkeitä monimuotoisuuden säilyttämisessä. Kaikki maamme perinnebiotoopit ovat kuitenkin uhanalaisia.

Pohjois-Pohjanmaalla inventoitiin kesällä 2020 mm. Hiastinhaaran ja Patakarin lammaslaidunalueita sekä Hiastinhaaran suistoalueita ja tavoitteena on päivittää tietoja perinnemaisemien tilasta ja hoitotarpeista. Maastokäynnillä päivitettiin tiedot kohteen rajauksesta, maankäytön historiasta sekä nykyisestä hoidosta ja annetaan ohjeita hoitoon. Myös kasvillisuus ja puusto kartoitettiin.

Lepohetki, kuva Anita Sievänen.

Lampaiden kesä Hiastinhaaralla ja Patakarilla

Lampaat tekevät laiduntaessaan luonnonmukaista, arvokasta rantaniittyjen hoitotyötä.

Lampaita kesäkarvoissaan kuvaajaa ihmettelemässä, kuvat Jukka Sassi.

Rannalla laiduntajat, kuva Marika Laurila.

Patakarin lintutorni,
kuva Jenni Miettunen.

Lähde retkelle Hiastinhaaran luontopolulle ja lintutornille

Hiastinlahti on valtakunnallisesti arvokas vesilintujen pesimäalue ja tärkeä muuttoaikainen levähtämisalue, kuva Jukka Sassi.

Hiastinhaaran laavu valmistui jo 15.11.2002

Mustaviklo, kuva Jukka Sassi.

Valkoselkätikka, kuva Jukka Sassi.

Kapustarinta, kuva Jukka Sassi.

Punajalkaviklo, kuva Jukka Sassi.

Sinisuohaukka, kuva Jukka Sassi.

Suokukkoja, kuva Jukka Sassi.

Sinisorsapesue, kuva Jukka Sassi.

Uivelot, kuva Jukka Sassi.

Kauris, kuva Jukka Sassi.

Vuoden 2020 perinnebiotooppi-inventoinnissa Hiastinhaaran laidun on luokiteltu paikallisesti arvokkaaksi perinnebiotoopiksi.

Paunikko tai vesipaunikko tuo pienen pieni kiireellisesti suojeltava vesikasvi löytyi kesän 2020 maastokäynnillä laidunnuksen myötä Hiastinhaaran lammaslaitumelta. Tänä keväänä ja kesänä pelastettiin pörriäisiä, mutta me täällä Pohjois-lissä pelastettiin pörriäisten lisäksi myös paunikko!

Samalta laitumelta jokirannan pohjoispäässä löytyi jokapaikansaran ja luh-takastikan lisäksi myös huomionarvoisia **hentosuolaketta, mutayrttiä ja nurmitarta**. Kaikkiaan huomionarvoisia kasvilajeja on ko.alueelta havaittu kuusi, edellisten lisäksi myös **merisara** ja **rantanätkelmä**.

HELMI-elinympäristöohjelman tavoitteena on pysäyttää Suomen luonnon köyhtyminen ja kunnostaa vuoden 2023 loppuun mennessä 15 000 hehtaaria perinnebiotooppeja. Kunnostettaviksi perinnebiotoopeiksi valitaan arvokaimmat kohteet nyt käynnissä olevan perinnemaisemakartoituksen perusteella.

HIASTINHAARA eli IJOEN TULVAHAARA ja HIASTINLAHDEN ARVOKAS LINTUVESIALUE

Hiastinhaara on lijoen suuosan vanha tulvaväylä, joka lähtee Helsinginkosken yläpuolella sijaitsevasta Akolanlahdesta ja kulkee Pohjois-lin läpi ja laskee mereen kolmen kilometrin päässä.

Parannettu virtaama Hiastinhaarassa mahdollistaisi taas kalojen lisääntymis- ja nousuolosuhteet väylässä ja lisäisi edelleen alueen virkityskäyttöä.

Myös melontareitti Rantakestilästä merelle ja takaisin Hiastinhaaran kautta lijoelle olisi varmasti yksi lisä lin matkailuun ja nämä kaikki toimenpiteet tukisivat osaltaan lijoen vesistövisiota ja sen hanketoimenpiteitä.

"Ijoen neuvottelukunnan yhteiseksi missioksi on noussut Ijoen vesistön arvon nostaminen. Neuvottelukunta oli yksimielinen siitä, että vaelluskalojen luonnonkierron palauttaminen ja veden laadun parantamiseen tähtäävät toimenpiteet luovat pohjan lijoen arvon ja vetovoiman nostamiselle, elinkeinoelämän piristymiselle sekä virkistyskäytölle ja asumisviihtyvyydelle."

Hiastinlahti kuuluu valtioneuvoston 3.6.1982 vahvistaman valtakunnallisen lintuvesisuojaohjelman alueeseen Hiastinlahti LVO-110233 sekä EU:n Natura 2000-verkoston samannimiseen kohteeseen (FI 1100600). Alue muodostuu Hiastinhaarasta, joka on lijoen suiston haara ja varsinaisesta Hiastinlahdesta.

Hiastinlahden kokonaispinta-ala on 247 ha, josta avovettä on 171 ha. Keväällä ja kesällä 2020 Hiastinlahdella tehdään Pohjois-Pohjanmaan Elyn toi-

mesta linnustoselvitykset ja niiden tulosten perusteella ja muutoinkin arvioidaan arvokkaan lintuvesialueen mahdolliset hoitotarpeet.

Natura-alueen tilan arvioinnin yhteydessä vuonna 2019 arvioitiin, että suiston uloimpien saarten raivaaminen ja avoimena pitäminen olisi alueen linnustolle eduksi.

Tätä arvioidaan tarkemmin, kun selvitykset on tehty syksyn 2020 ja talven 2021 aikana. Suistosaarten mataluus suhteessa meriveden keskitasoon vaikeuttaa niiden hoitoa esimerkiksi laiduntamalla.

Tehtyjen suunnitelmien jälkeen hankitaan suostumukset maanomistajilta. Kun nämä ovat valmiina voidaan tarvittaessa aloittaa hoitotyöt.

Hiastinhaaran luontopolku- ja lintutornialueella on myös oma logonsa, johon halusimme ikuistaa härkälinnun, tuon vesilinnun, jota tavattiin aiemmin lintuvesialueella, mutta joka nykyisin on täysin kadonnut alueelta.

Tämä upea ja ainutlaatuinen kokonaisuus – Hiastinhaara ja Hiastinlahti - ovat meidän kaikkien yhteinen asia. **Tavoittemme on pelastaa tämä arvokas kokonaisuus Hiastinhaara ja Hiastinlahti meille ja tuleville sukupolville.**

VIERASLAJITALKOOT POHJOIS-IISSÄ

Jokainen meistä voi tehdä jotain ympäristön hyväksi vaikka vieraslajien torjunnassa. Suomessa tunnetuimpia vieraslajeja ovat **komealupiini, kurtturuusu ja jättiputki**. Näiden lisäksi torjuttavia ovat esim. **jättitattari ja japaninruttojuuri**.

Pohjois-lissä esiintyy ainakin komealupiinia ja kurtturuusua ja nyt onkin tärkeää, **etteivät ko.lajit pääse leviämään alueemme luonnonsuojelualueille vahingoittamaan muita monimuotoisuudelle arvokkaita lajiamme.**

Haitallisten vieraslajien torjunnasta säädetty kansallinen vieraslajilaki tuli voimaan 2016, jonka mukaan maanomistajalla on ensi sijainen velvollisuus torjua vieraslajeja omilta mailtaan. Järjestämme yhdessä maanomistajien kanssa tulevana vuosina talkoita ja levitämme tietoa vieraslajeista. Komealupiinia ja kurtturuusua löytyy ikävä kyllä monestakin paikasta kylämme alueelta, joten talkookohteen tai -kohteiden löytäminen ei ole vaikeaa.

Vieraslajien torjuntaan on kysyttävä aina maanomistajan lupa, sillä ikävä kyllä edes vieraslajikasvien kitkeminen ei kuulu jokamiehenoikeuksiin.

Kasvijätettä torjuntakohteelta tai puutarhoista ei saa missään tapauksessa viedä luontoon, vaikka se onkin biologisesti hajoavaa! Jätteen seassa kulkeutuvat puutarhakasvien siemenet, juurakot, juurenkappaleet ja varret jatkavat elämäänsä ja pystyvät leviämään uusille kasvupaikoille. Monet haitallisista vierasperäisistä kasvilajeista ovat karanneet puutarhasta puutarhajätteen maastoon viemisen seurauksena.

4. YHTEENVETO JA SEURANTA

Kylällämme on pitkä yli kolmenkymmen vuoden toiminnan perinteet. Välillä on hiljaisempaa ja välillä vilkkaampi vaihe. Varsinkin silloin, kun kehittämis-työ kasvaa, tarvitaan kumppaneita toimintaa tukemaan. **lin kunta on ollut vuosien varrella keskeinen tukijamme.** Myös **li-Instituutti** on rahoittanut toimintaamme.

PVO Vesivoima Oy:n toimipaikka sijaitsee Pohjois-lissä Raasakassa. Yhtiö on sitoutunut ympäristöasioiden hyvään hoitoon kansallisesti ja toteuttaa sitä myös paikallisesti yhteistyössä kyläyhdistyksemme kanssa.

Myös **Pohjois-lin jakokunnan** panostus vuosien varrella niin maanvuokraa-jana kuin Hiastinhaaran eli lijoen tulvahaaran kunnostamisessa on ollut mer-kittävä.

Perinteisen kyläsuunnitelman lisäksi tulevaisuuden kylissä tarvitaan myös liiketoimintasuunnitelma, mutta on myös muistettava, että **kylän liiketoimin-ta ei ole yrittämistä talkoilla tai kunnan töiden tekemistä talkoilla.** Kylän liiketoiminta on toistuvaa, tuloa tuovaa toimintaa yhteisön hyväksi, jolla voi-daan parantaa kylän hyvinvointia, organisoida vaikka kylästä puuttuva palvelu tai ohjata liiketoiminnasta kertynyt ylijäämä takaisin kyläläisiä hyödyntämään.

Pohjois-lin kyläyhdistys ry:n tavoitteena on edelleen edistää kylän asukkai-den yhteistyötä, omatoimisuutta, kylän elinkelpoisuutta ja toimia sen edunval-vojana paikallistasolla.

Kyläsuunnitelma 2021-2025 toimii rinnakkain kylätoiminnan ja vuosittain hy-väksyttävän toimintasuunnitelman kanssa.

Toimintasuunnitelma pitää sisällään sekä pieniä että suuria, nopeasti toteutettavia asioita, kyläsuunnitelma taas pidemmän aikajakson vaativia toimenpiteitä mm. hankkeita.

Toimintasuunnitelman sisältöä käydään läpi kuukausittain hallituksen ko-kouksissa ja kyläsuunnitelmaa vuosittain kevät- ja syyskokouksissa.

Yhteisiä asioita viedään eteenpäin toimijoiden resurssien suhteen ja huomi-oiden käytettävissä olevat rahavarat.

Hyvin toimiva kyläsuunnitelma on aina ajantasalla ja tärkeä viesti ulospäin hankerahoittajille, yhteistyökumppaneille ja tiedotusvälineille.

Se on toimijoita ohjaava väline kylämme kehittämistyössä, samalla toivom-me, että se innostaa kaikkia pohjoisiläisiä toimimaan yksin ja yhdessä kyläm-me parhaaksi.

POHJOIS-IIN KYLÄYHDISTYS RY:n HALLITUS 2021

ANITA SIEVÄNEN, puheenjohtaja
PUH. 0400 461880
anita.sievanen@gmail.com

MIKA MÄHÖNEN, jäsen
PUH. 040 751 5308
mika_mahonen@hotmail.com

JUKKA SASSI, varapuheenjohtaja
PUH. 050 309 0005
jucas80@gmail.com

AUNE OLKONIEMI, jäsen
PUH. 050 362 8451
aune.olkoniemi@gmail.com

**LEENA TIIRO, sihteeri/
rahastonhoitaja**
PUH. 040 544 2127
leena.tiir@luukku.com

HEIDI TAKALO, jäsen
PUH. 044 3456 321
heiditakal@gmail.com

AUVO ANISIMAA, jäsen
PUH. 044 703 2545
auvo.anisimaa@ouka.fi

MARKKU VEIJOLA, jäsen
PUH. 0400 182 340
markku.veijola65@gmail.com

ANU KÄYRÄ, jäsen
PUH. 040 5148 366
anu.kayra@gmail.com

Talkoilua

Pikkupaaleja Korpiniityn pelloilla, kuva Anita Sievänen.

Polttopuutalkoot laavulle elokuussa 2020, kuva Anita Sievänen.

Talkoot luontopolkualueella 24.10.2020, kuva Anita Sievänen.

Punajalkaviklo Hiastinhaaralla, kuva Jukka Sassi

Melonta- ja suppailutapahtuma Navettarannassa
Hiastinhaaralla kesä 2019, kuva Anita Sievänen

HIASTINHAARAN LUONTOPOLKU JA LINTUTORNIALUE

1 Jalankulkuportti / Gate
 2 Polkusuila / Trail bridge
 3 Jättepiste / Garbage bin
 WC ja puulaiteri / Outhouse and firewood
 P Pysäköintialue / Parking 65°21'06.1"N 25°20'12.9"E
 Luontopolku / Nature trail
 Kahdeksaste / Guide
 Laavu / Lean-to 65°21'24.0"N 25°19'55.3"E
 Lintutorni / Birdwatching tower 65°21'30.4"N 25°19'46.8"E
 Hiastinhaaran reitti 2,0 km / Hiastinhaara trail 2,0 km
 Patakarin reitti 0,7 km / Patakarin trail 0,7 km
 Natura 2000 -luonnonsuojelualue / Natura 2000 area
 Lammasaita / Sheep fence
 Tie / Road

YLEINEN HÄTÄNUMERO 112
EMERGENCY CALL NUMBER 112

JOKISUUN TIE 2
91300 II
VISITFI/HAISTINHAARA

European maaseutu-
kehittäminen maaseutunäkökulmasta
European rural development
from a rural perspective

LEADER

Oulun Seutu

Hiastinhaaran luontopolku- ja lintutornialueen
avajaiset 17.6.2017, kuva Anita Sievänen

